

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ

КАФЕДРА ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

к.ю.н., доцент Олександр ЄЛІАЗАРОВ

« 29 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНА ТУРИСТИЧНА ПОЛІТИКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність	242 «Туризм»
Освітньо-професійна програма	«Круїзний бізнес»

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Міжнародна туристична політика та діяльність» для здобувачів денної та заочної форм навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» ОПШ «Круїзний бізнес». Київ : ДУІТ, 2023. – 13 с.

Розробник:

Скляренко Інна Юріївна, к.п.н., доцент,
доцент кафедри інфраструктури та інноваційних технологій водного транспорту

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інфраструктури та інноваційних технологій водного транспорту

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2023 року

В.о. завідувача кафедри ІТВТ
PhD

 Світлана БОЙКО

@ Скляренко І.Ю., 2023 рік

@ Скляренко І.Ю., 2024 рік

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень, ступінь освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	Обов'язкова	
	Спеціальність: 242 Туризм		
Змістових модулів – 2	Освітня програма: Рекламно-туристичний бізнес	Рік підготовки	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Рівень вищої освіти: (другий) магістерський Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції	
		16 год.	6
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	80
Вид контролю:			
іспит	іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 33/67

для заочної форми навчання – 11/89

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни «Міжнародна туристична політика та діяльність» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «242 Туризм».

Вивчення дисципліни « Міжнародна туристична політика та діяльність» ґрунтується на раніше отриманих здобувачами знаннях, практичних вміннях та навичках з таких дисциплін як «Туризмологія та управління якістю в туризмі», «Організацію круїзного туризму» та ін., що викладаються здобувачам спеціальності «Туризм» рівня вищої освіти «магістр».

Метою дисципліни є формування теоретичних, професійних знань і практичних навичок щодо умов та принципів формування національних програм розвитку туризму; технології впровадження методів туристичної політики країни; організації та особливостей функціонування національних туристичних організацій; забезпечення сталого розвитку туризму в країні.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є теоретична та практична підготовка здобувачів фаху з питань:

- визначення суті контролю за розвитком туристичної діяльності, заснованому на концепції планомірного розвитку і визначення національних пріоритетів;
- з'ясування принципів розвитку інфраструктури, що входить у компетенцію органів влади, як державних, так і місцевих;
- осмислення способів втручання держави у сферу туристичної індустрії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачів повинні:

знати:

- основні теоретичні та методологічні аспекти туристичної політики;
- органи управління туризмом та моделі реалізації туристичної політики країни;
- міжнародний аспект туристичної політики держави.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;

- користуватися у майбутній професії понятійним апаратом з туристичної політики.

У ході вивчення дисципліни здобувачі мають набути такі **фахові компетентності:**

- визначити суть державної підтримки туризму, а також економічне та юридичне регулювання цієї сфери;
- проаналізувати способи розвитку туризму у виваженій політиці на національному й регіональному рівнях;
- з'ясувати принципи будівництва туристичного комплексу, структура якого сформована з урахуванням місцевої специфіки (атракти);
- осмислити розвиток місцевої інфраструктури (готелі, ресторани тощо).

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Основні уявлення про міжнародну туристичну політику та діяльність

Тема 1. Наукові основи туристичної політики та діяльності

Еволюція теорії туристичної політики відображає підвищення ролі нематеріальних цілей і факторів економічного розвитку, можливості міждисциплінарних знань і переходу регіонів на модель сталого еколого-соціоекономічного розвитку.

Об'єкт, предмет і суб'єкт туристичної політики, їх сутність і взаємовідношення.

Тема 2. Місцеве самоврядування в системі туристичного управління розвитком туризму.

Еволюція місцевого самоврядування значно посилила державну природу місцевих інститутів, зростивши місцеві справи із загальнодержавними та поставивши виборні місцеві установи в сильну адміністративну та фінансову залежність від центрального уряду.

Тема 3-4. Досвід організації управління туристичною політикою.

В умовах глобалізації на туристичну політику впливає міжнародне регулювання – комплекс заходів, націлених на підтримку сталого розвитку туризму, упорядкування туристичної діяльності, ефективне управління окремими секторами туристичної індустрії, забезпечення їх скоординованої взаємодії, стандартизації туристичного обслуговування.

Змістовий модуль 2.

Туристична політика і регулювання туризму

Тема 1. Туристичний потенціал регіонів.

Рекреаційні ресурси України сприятливі для організації відпочинку та оздоровлення і мають не тільки місцеве, а й міжнародне значення. Прибережні території півдня України - осередки значних ресурсів грязьового лікування. Туристів приваблюють також морські купання, сонячні та повітряні ванни.

Карпатський район відомий цілющими мінеральними водами. Найбільша рекреаційна цінність на Поліссі - Шацькі озера. Лісостеповий район багатий на лікувальні мінеральні та радонові водії.

Тема 2-3. Туристична політика в обласному регіоні.

Специфіка регіонів визначає можливість використання в туристичній політиці розвитку туризму в кожному конкретному випадку набору інструментів, важелів і стимулів, що зумовлені на державному рівні, але відповідальність за формування й ефективне їхнє використання покладається на регіональні органи влади та місцеве самоврядування.

Тема 3. Регіональний маркетинг як інструмент управління регіональною туристичною політикою.

Регіональний маркетинг за своєю формою є тотожним, але за суттю відрізняється від маркетингу товару. Аналогічно як маркетинг товару виявляє та доводить до споживача його унікальні властивості, регіональний маркетинг виявляє та створює унікальні послуги, які можуть бути корисними для споживачів.

У регіональному маркетингу сфери туризму дослідження ринку здійснюються підприємствами, що входять до індустрії туризму, державними і муніципальними органами, що регулюють розвиток туризму, спеціалізованими структурами, що надають маркетингові послуги.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1 Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.
- ЗК 2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному професійному середовищі пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4 Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні компетентності (СК):

- СК1 Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- СК3 Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
- СК5 Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Програмні результати навчання

Після вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати набуті результати навчання:

ПРН 4 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

ПРН 8 Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів.

ПРН 15 Використовувати спеціалізовані знання та уміння для ведення підприємницької діяльності в морському та річковому туризмі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Основні уявлення про міжнародну туристичну політику та діяльність													
Тема 1. Наукові основи туристичної політики	14	2	2			10	14	2	2				12
Тема 2. Місцеве самоврядування в системі туристичного управління розвитком туризму	12	2	2			8	10						10
Тема 3. Досвід організації управління туристичною політикою	14	2	2			10	14	2					12
Тема 4. Досвід організації управління туристичною політикою	16	2	4			10	12				2		10
Разом за змістовим модулем 1	56	8	10			38	50				2		44
Змістовий модуль 2. Туристична політика і регулювання діяльності туризму													
Тема 1. Туристична політика в обласному регіоні	8	2	2			4	10						10
Тема 2. Вплив туристичної політики на суб'єктів туристичного бізнесу в регіоні	12	2	2			8	16	2					14
Тема 3. Регіональний маркетинг як інструмент управління регіональною туристичною політикою.	14	2	2			10	14		2				12
Разом за змістовим модулем 2	34	6	6			22	40						36
Всього за семестр	90	14	16			60	90	6	4				80

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено планом)

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
Змістовий модуль 1. Основні уявлення про міжнародну туристичну політику та діяльність			
1	Теоретичні та методологічні аспекти міжнародної туристичної	2	2

	політики		
2	Основні органи управління туризмом та моделі реалізації туристичної політики країни	2	0
3	Міжнародний аспект туристичної політики держави	2	0
4	Туристична політика зарубіжних країн	2	0
Змістовий модуль 2. Туристична політика і регулювання діяльності в сфері туризму			
5	Туристична політика в обласному регіоні	2	0
6	Вплив туристичної політики на суб'єктів туристичного бізнесу в регіоні	2	2
7	Регіональний маркетинг як інструмент управління регіональною туристичною політикою	2	
	Разом	14	4

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ (не передбачено планом)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
Змістовий модуль 1. Основні уявлення про міжнародну туристичну політику та діяльність			
1	Міжнародна туристична діяльність країн ЄС	6	10
2	Туристична політика країн ЄС	2	8
3	Туристична політика Австралії, як представника Азіатсько-Тихоокеанського туристичного макрорегіону	6	6
4	Туристична політика США та Канади – представників Американського туристичного макрорегіону	4	4
5	Туристична політика Південної Африки	6	8
6	Організований і неорганізований туризм, діловий туризм, індивідуальний і груповий туризм, комерційний і соціальний туризм.	6	8
7	Туристично-рекреаційні ресурси України	6	4
8	Подорожі з метою розваги і відпочинку	6	6
Змістовий модуль 2. Туристична політика і регулювання діяльності в сфері туризму			
4	Регіональна політика як основа регіонального розвитку	6	8
5	Туристична політика в різних країнах світу	4	6
6	Фінансовий потенціал розвитку туристичної політики	8	6
7	7 Фінансовий потенціал розвитку туристичної політики	6	6
	Разом	60	80

Підсумкова тека: контрольна робота. Іспит.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Проведення лекційних і практичних занять, слайдові презентації (у програмі Power Point) з кожної теми, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Виконання модульних контрольних робіт, індивідуальних завдань, самостійне вивчення окремих тем курсу.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним проміжним та підсумковим контролюми. Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів під час обговорення теоретичних питань. Модульний проміжний контроль проводиться з метою визначення стану поточної успішності здобувачів за певний період навчання. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання.

Контроль самостійної роботи здійснюється:

з лекційного матеріалу — шляхом перевірки конспектів;

з практичних занять — за допомогою перевірки виконаних завдань.

Усі контрольні заходи включено до 100-бальної шкали оцінювання.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання здобувачів за семестр. Підсумковий семестровий контроль знань відбувається на іспиті у письмовій формі. Екзаменаційний білет включає 4 питання.

ОЦІНЮВАННЯ	
Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

іспит				
Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4	СУМА
10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	40 балів

Практичні заняття							
п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	п/р 1	СУМА
5 балів	4 балів	4 балів	4 бали	5 балів	4 бали	4 бали	30 балів

Контрольні роботи (МКР)		
МКР 1	МКР 2	СУМА
10 балів	10 балів	20 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90—100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80—89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома - трьома незначними помилками.
75—79		C	«Добре» — теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією - двома значними помилками.
65—74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» — теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60—64		E	«Достатньо» — теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21—59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» — теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю

			повторного складання), робота що потребує доробки
1—20		F	«Безумовно незадовільно» — теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

Питання для підсумкового контролю

1. Об'єкт, предмет та задачі курсу. Мета вивчення дисципліни.
2. Основні поняття галузі.
3. Мотиви і цілі подорожей.
4. Класифікація туризму.
5. Соціально – економічна роль туризму.
6. Фактори розвитку світового туризму.
7. Значення світового туризму.
8. Тенденції розвитку сучасного туризму.
9. Двостороння співпраця.
10. Багатостороння співпраця.
11. Основні міжнародні туристичні організації.
12. Особливості ринку міжнародного туризму.
13. Світовий і регіональні ринки міжнародного туризму.
14. Методи вивчення туристичного попиту.
15. Сегментація попиту на послуги туризму.
16. Сучасні тенденції туристичного попиту.
17. Сутність, структура та інструменти державного регулювання туризму.
18. Механізм підтримки розвитку світового туризму.
19. Правове регулювання розвитку світової туристичної діяльності в різних країнах.
20. Ліцензування як форма державного регулювання туризму.
21. Правова основа туристичного бізнесу в різних країнах.
22. Професійні туристичні об'єднання.
23. Географічні фактори розвитку світового туризму.
24. Географія світових туристичних потоків.
25. Туризм з метою відпочинку і розваг.
26. Діловий спортивний туризм.
27. Лікувально – оздоровчий туризм.
28. Релігійний туризм.
29. Структура індустрії світового туризму.
30. Транспортні перевезення.
31. Заклади розміщення туристів.

32. Інформаційно – екскурсійне обслуговування.
33. Анімаційні послуги.
34. Туроператори і турагенти.
35. Поняття та сутність.
36. Принципи класифікації туристичних ресурсів.
37. Природно – кліматичні туристичні ресурси.
38. Історико – культурні туристичні ресурси.
39. Соціально – економічні туристичні ресурси.
40. Інформаційні туристичні ресурси.
41. Історія розвитку статистики світового туризму.
42. Концепція статистики світового туризму.
43. Статистика туристичних потоків.
44. Статистика туристичних доходів і витрат.
45. Організація і методи статистичного обліку.
46. Туристичне споживання.
47. Туристичні експорт та імпорт.
48. Сутність інформації та види інформаційних технологій у туризмі.
49. Виникнення та еволюція комп'ютерних систем бронювання.
50. Структура та властивості туристичних сайтів.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАННЯ

1. Вишнеvsька О.О., Парфiненко А.Ю., Сiдоров В.І. Туристичне країнознавство: Підручник. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 594 с.
2. Закон України “Про внесення змін до Закону України Про туризм (№324/95- ВР)” від 01.2004 р. www.rada.gov.ua/zakon.
3. Указ Президента України “Про підтримку розвитку туризму в Україні” (№127-2001) від 2.03.2001 р. www.rada.gov.ua/zakon.
4. Історія туризму в Україні: Навч. посібник / Федорченко В. К., Дворова Т. А. К.: Вища школа, 2002.- 195 с.
5. Мальська М., Худо В. Менеджмент туризму: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002.
6. Мальська М., Худо В., Цибух В. Основи туристичного бізнесу: Навч. посібник. – Львів, Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації /<http://www.world-tourism.org>.
7. CNN Hotels //<http://www.cnnhotels.com>.
8. Сайт державної туристичної організації України - /www.tourism.gov.ua.
9. Офіційний сайт Міністерства культури і туризму України - /www.mincult.gov.ua.
10. Сокол Т. Г. Основи туризмознавства : навч. посіб. / Т. Г. Сокол. – К. : Ін- т туризму, 2006. – 74 с. ^[1]_[SEP]
11. Стоуи Д. Средиземноморские круизы : путеводитель / Дебби Стоуи. – М. : Гранд-Фаир, 2010. – 176 с. ^[1]_[SEP]
12. Туризм: нормативные правовые акты. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 432 с. ^[1]_[SEP]
13. Фастовець О. О. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів : навч. посіб. / О. О. Фастовець / Ін-т пед. освіти та освіти дорослих АПН України, Ін-т туризму Федерації профспілок України. – К. : Вид-во ФПУ, 2007. – 233 с. ^[1]_[SEP]
14. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навч. посіб. / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. – К. : Кондор, 2004. – 166 с. ^[1]_[SEP]

15. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні : навч. посіб. / В. К. Федорченко, Т. А. Дьорова. – К. : Вища школа, 2002. – 195 с. [1][SEP]
16. Федорченко В. К. Словник-довідник туристських термінів / В. К. Федорченко, І. М. Мініч. – К. : Дніпро, 2000. – 156 с. [1][SEP]
17. Филипенко А. О. Пріоритети розвитку морегосподарського комплексу України в умовах глобалізації : аналіт. доп. / А. О. Филипенко, В. В. Баришнікова / Регіон. філіал нац. ін-ту стратегічних досліджень у м. Одесі. – О. : Фенікс, 2013. – 168 с. [1][SEP]
18. Хвилер Я. Круизи всегда в моде / Я. Хвилер // Турбизнес. – 2009. – № 13. – С. 24–26. [1][SEP]
19. Яновський П. О. Пасажирські перевезення : навч. посіб. / П. О. Яновський. – К. : НАУ, 2008. – 469 с. [1][SEP]

Додаткова:

1. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 222 с.
2. Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 рр.
3. "Шляхом європейської інтеграції" / За ред. А.С. Гальчинського та В.М. Гейця. – К., 2004. – 416 с.
4. Семенов В.Ф. Регіональний рекреаційний кластер у контексті структурної перебудови економіки регіону / В.Ф.Семенов, В.М. Мозгальова, І.В. Давиденко // Регіональна економіка. – № 3 (41), 2006. - С.78-89.
5. Семенов В.Ф. Регіональна економіка [навчальний посібник] / В.Ф. Семенов. - К.: „МП Леся”, 2008 . - 596 с.
6. Семенов В.Ф. Мозгальова В.М. та ін. Регіональний вимір рекреаційно-туристичної діяльності. Монографія / За ред. В.Ф.Семенова. – Одеса: Оптимум, 2008. - 201 с.
7. Семенов В.Ф., Михайлюк О.Л., Олійник В.Д. Міжрегіональні диспропорції та регіональне зростання. Монографія // За ред.. В.Ф. Семенова.-Одеса: Атлант, 2011. - 150с.
8. Семенов В.Ф. Регіональна економіка [навчальний посібник]/ В.Ф.Семенов, Т.О. Проценко. – К.: МП "Леся", 2009. - 708 с.

Розробник:

Доцент кафедри ПТВТ к.п.н., доцент Інна Юрїївна СКЛЯРЕНКО